

Titel: VIII.

Citation: "VIII.", i *Beretning om Forhandlingerne paa Rigsdagen. Bind I. Spalte 1-1476*, s. 426.
Onlineudgave fra Lovforarbejder: <https://tekster.kb.dk/catalog/jura-texts-g01-shoot-d1e122864/facsimile.pdf> (tilgået 30. juli 2024)

Anvendt udgave: *Beretning om Forhandlingerne paa Rigsdagen. Bind I. Spalte 1-1476*

Ophavsret: Love, administrative forskrifter, retsafgørelser og lignende offentlige aktstykker er ikke genstand for ophavsret. Du kan frit kopiere, distribuere eller fremføre materialet uden at bede om tilladelse.
Hvis materialet indeholder selvstændige bidrag, skal du være opmærksom på, at disse bidrag kan være beskyttet af ophavsret. Selvstændige bidrag må gengives i forbindelse med aktstykket. Hvis det selvstændige bidrag bruges adskilt fra aktstykket, gælder de øvrige ophavsretlige regler.

derfor af Rigtighed for Selskabet, altid at være nogenlunde bekendt med, hvilket Mandstabs der kan gjøres Regning paa. Det forholder sig i saa Henseende anderledes end ved Krigstjenesten tilhøds, hvor man har indskrænkede Nødværne til et eneste Møde, istædfor at man tidligt, for at være defient med det Mandstabs, som kunde gjøres Regning paa, har ladet dem være det forgaarnde Kar. Her kan imidlertid denne Forskjællighed ikke saa godt tilføres, thi det Tilfælde, hvor man behøver Mandstabs af de yngre Altersklasser, kan indtræffe hyppigere end det sædvanlige Tilfælde, at Krig skulle indtræffe.

Ordfør. Jeg har foreslået, at special Indvalgte kunde finde Sted af de enkelte Altersklasser. Det forekommer mig noget byrdefuldt, især for Mandstabs i Artilleriet, at det fra det 3de til 5de Kar sætlig skal være paa Selskaberne, thi et sådant Møde er ingen ringe Uleilighed; det medtager mange Timer, og Localiteterne er ikke altid gunstige for de Mødende, saa at det især for dem, som ere gaarde over i andre Stillingar, ofte vil være ubehageligt.

Marineministeren. Efter den nu bestaaende Vedtægtning er det Tilfældet, at man staaer i Kullerne indtil det 5de Kar; man skal altså ikke alene give Møde, men man er ogsaa underkastet ganske andre Forpligtelser, navnlig til, under alle Omstændigheder og behøvsfuld at kunne udtrives lige til det 5de Kar. Men efter det nærværende Urfors, er Hovedsagen heri i Hovedsagen og Artilleriet. De i Artilleriet, specielt henført til det Mandstabs, der er over 38 Kar indtil 50 Kar Alderen, maae vel møde ved Selskaberne, for at man kan vide, hvor stort et Antal man kan gjøre Regning paa, og for at der kan være den Orden med Kullerne, som er formøden, men derimod ere de ikke underkastede nogen Udforsning uden i særordentlige Tilfælde. Det er derfor en saa overordentlig Rettelse, der er indtrædt derved, at de faae 12 Kar frit, at den Uleilighed, der bliver tilbage derved, at de fremdeles maae afgive Møde ved Selskaberne, dog maa antages meget ringe.

Grundtvig. Saa vidt jeg har forstaaet den ærde Marineminister, saa har det indtil ogsaa været Vilje for dem, der vare over 50 Kar og hode i Artilleriet, at møde sætlig ved Selskaberne, og naar det er saa, kan det ikke nægtes, at disse Byrde var endda større end den, som efter denne Forordning er foreskrevet; men vi maae vil ikke glemme, og fremfor alt her i Huset ikke glemme, at den gamle Tid, hvori selv det mindste Stran af Orden syntes at være nok for derfor at opoffre en stor Del af Friheden, at den Tid skal være forbi, og at vi altsaa vissesteg ikke maae give vor Stemme til, at Beforsningen skal behøves, hvor det ikke er nødvendigt, behøves blot for, saavidt jeg kan forstaae, lidt mere Renshed med Kullernes Forretning. Saa meget mindre synes jeg, at vi have Ret til at hævne for noget Svært, som, saavidt jeg har forstaaet det, den Renshed, som derved vindes, endda er meget liten; thi er det saa, som det vel ogsaa maa være, at det gjælder for lovlige Forbud, naar man har bedre Ting at betælle end at møde for Selskaberne, saa kan man ikke tænke sig Selskabet saaledes i Barten, som man kunde sætte det fulde værd, uden at det maatte være en meget liten Ophævelse, man fik ved at indføre dem af Ungdoms- og Artilleriet, meget liten Ophævelse, om end Mandstabs Ministeren havde til sin Rædsel.

Ordfør. Jeg havde ogsaa, under den Forordning, at det sidste Møde ved Selskaberne af § 50, fundet det mindre rimeligt, at alle under 50 Kar skulle være pligtige til at møde ved Selskaberne. Det maa sætlig bemærkes, at her ikke alene er Tale om de vistesteg Selskaber, men om alle dem, der høre til Selskaberne og altsaa ogsaa til Artilleriet, og at det er saa langt fra, at det i den Henseende er det nogen Rettelse i Byrden ved disse nu under Hærens indførelse nævnte Beskæftigelse, at nærmest den Beskæftigelse er ubæret, som forhen saadant Sted, nemlig, at naar den var 36 Kar gammel, saa kunde han efter den 27de Paragraph af Forordningen af den 1ste Januar 1802 gaae adfærd ud af Kullerne, hvis han ikke

beskæftigede sig med Søfart; men end de hermed nu vedblive at høre i Artilleriet, selv om de ikke fare til Søen. Med Hensyn til de egentlige Selskaber kunde det vistnok have været for sig, at de behøvsfulde Møde ved Selskaberne; men da forekommer det mig ogsaa, at det var hensigtsmæssigt, at Bestemmelser i § 50 for bredt Bestemmelser bortfaldt, thi det er det hyppigste, at paa den Tid en Udrustning skal foregaa, og man saaledes behøver Hæll til Drøgtigheden, at de de fleste Selskaber ere borte, og det kunde altsaa være nødvendigt ogsaa at tage Høje, der høre til Ungdomskullerne eller Artilleriet. Nu er det vel sagt, at man kan betragte enhver Udforsning, der ikke ganske regelmæssig hører hvert Kar, som en overordentlig Udforsning; men antager man dette, saa er ingen Rettelse tilbage ved Paragraphen, det bliver dog da kun tilfældende, at Mandstabs i Almindelighed skal være fri.

Saa de øvrige Paragrapher angaaer, er det bemærket, navnlig ved § 52, at den der citeres § 33 altsaa ikke angaaer Møde end Landtjeneste. Det forekommer mig dog naturligt, at en Person, som engang er indtræet i Søvæsenet og ikke er gaaet ud deraf, men behøvsfuld er og bliver staaende deri, om han end efter de gjældende Anordninger er forbigaaet ved 22 Kar Alderen, enten fordi han ikke har haft det fornødne Maal eller har været uskiftet eller har følt sig fri, at han dog skulle være underkastet en anden Maade at forrette det almindelige Forfar paa, end den, der er foreskrevet i Almindelighed; jeg tror vel ikke, Sagen har nogen stor praktisk Betydning i og for sig, men jeg finder dog, at Bestemmelserne ikke er ganske hensigtsmæssige. Saa § 53 angaaer, skal jeg for det første ikke videre sige mig om, at det at stille for sig skal alene indskrænkes til Hærsind; thi efter den 27de Paragraph skal det være tilladt at stille for sig saavel i Krigs- som i Hærsind, og det forekommer mig heller ikke at kunne være noget herimod, naar Personen stiller en anden, der er ligesaa dygtig som han, og som har truffet sig fri. Efter § 31 i Forordningen af 1802 finder ogsaa et Slags Stilling Sted paa den Maade, at naar Hærsind have truffet Ved paa engang, kan den, der har truffet et heiere Nummer, tillædes at gaae for en anden, og dette der udenfor altsaa finde Sted; derimod forekommer det mig ikke at være tilstrækkeligt, at den for at gaae i en andens Sted maa være fuldstændig tjenstdygtig, men han maa ogsaa være en Person, som ikke selv har at forrette nogen Selskabet. Det synes dog, at den Stilling, som kunde finde Sted med Hensyn til Selskabet, ikke egentlig vil have Meget at betyde, thi Følgen af Stillingen vilde naturligvis være den, at dersom der blev foretaget en ny Udforsning, saa maatte den, der havde ladet en anden gaae for sig, igjen gaae, hvis Ledet fuldt paa ham; men herom indbefaltes Det i § 53. Ved denne Paragraph vil jeg fremsette et Par Spørgsmaal, om hvilke jeg rigtigst ikke ved, om de rettelst behøves til denne Paragraph eller til en anden. Det ene Spørgsmaal er, om alle de Rettelser, som forekomme af den 1ste Januar 1802 tilhøvs vækse Personer, skulle være bortfaldne ligesaa ved Selskaberne som ved Landtjenesten, f. Ex. at den 24aarige Mand, der fører eller er borte en Gaard eller § 25, eller som i en yngre Alder faaer en Gaard eller Faber eller Møder eller som gammel Mand eller Gaard Ene, om disse fremdeles vedt skulle være ganske frit, vedt saavidt muligt forstaaet, som indtil efter den 27de og 28de Paragraph i bemeldte Forordning. Skal disse for fremtiden bortfalde? Det forekommer mig ikke saa ganske klart efter Urforsens Bestemmelser, men det vilde dog være en Anseelse, om disse Personer skulle forstaaes med Hensyn til Selskabet, naar dette ikke tillige hører med Hensyn til Landtjenesten; men ialtfald maatte det dog for Modifikation med Hensyn til dem, som allerede ere indtrædt i disse Forhold, thi Selskaberne havde dog i Landtjenesten noget godt deraf.